

De la Limoges la Singapore

Cu „Cenușăreasa“, în Franța

Sâmbătă 13 ianuarie 1996 am plecat spre Franța, în turneu cu **Cenușăreasa** (după Rossini). Vom juca la Limoges, chiar în Théâtre „Le Limousin“, Centre Dramatique National, pe Rue des Coopérateurs, unde e director Silviu Purcărete.

În fiecare zi am dat câte două spectacole, cu un succes remarcabil. Public numeros, receptiv, entuziast.

În ziua noastră liberă, luni, am făcut o excursie interesantă în jurul orașului. La Périgueux-Aix-sur-Vienne, Musée Hoviland (o familie de americani care a relansat porțelanurile de Limoges, în 1842), cu magazinul uzinelor de porțelan alb, colorat, decolorat, articole de masă, cadouri de toate soiurile – de la degetare, până la păsări, farfurii, clopoței... Ni s-a arătat o video-proiecție cu procesul de fabricație.

Am străbătut orașul Limoges cu autocarul, apoi pe jos și cu autobuzul 20, ce te lua din Rue François Chénieux, foarte aproape de teatru, lăsându-te în Place Sadi-Carnot – la zece minute de hotel.

Limoges e un oraș curat, cu biserici și catedrale impunătoare, institute, universități, Facultatea de Litere și Drept și o renumită facultate de medicină. Străzile, în pantă, largi sau înguste; oameni veseli, bine-dispuși. E străbătut de râul Vienne, împede, cu poduri grațioase, unele extrem de vechi, pe care nu ai voie să treci cu vehicule. Are un muzeu municipal, un muzeu al Rezistenței, grădina L'Évêche, grădina botanică – nu foarte bogată, dar îngrijită. Din piața Sf. Stefan se desprind străduțe cu zeci de magazine ce vând obiecte de porțelan. Nu ieftine.

Alt punct pe itinerarul nostru francez: Martigues. Suntem plasați în hoteluri studențești de vacanță pe malul Mării Mediterane, pe plaja La Couronne, într-un mic port, cu case cocoțate pe munte, case strălucitoare, pline de verdeață și flori, cu priveliște spre mare. Aici, camerele aveau și câte o bucătărioară cu plită electrică, frigider, veselă. Parcă ne aflam în familie. O familie în care erau zile bune, înșorite, amicale, dar și zile de discordie și amărăciune. Important însă se vedea a fi spiritul creator în reprezentațiile ce le ofeream. Și, firește, îmbogățirea cunoștințelor noastre cu date originale, atrăgătoare.

La sala de teatru din Martigues mergeam numai cu autobuzul (20 km distanță de La Couronne). Martigues e o localitate mică, cochetă, port la mare. O sală, foarte frumoasă, cu scenă modernă, bine utilată tehnic. Din păcate conducerea teatrului și personalul tehnic ce trebuia să stea la dispoziția noastră ne priveau într-un chip neprietenos; fiindcă veneam „din Est“, eram potențiali inamici. Nu au fost cooperanți, deși spectacolele cu **Cenușăreasa** s-au bucurat de mare succes.

Excursii la Marsilia, unde am vizitat orașul nou și cel vechi. Ne-am urcat spre catedrala Notre-Dame de la Garde, construită pe cea mai înaltă stâncă. O biserică grandioasă, cu multe peluze etajate, cu trepte mari și portaluri masive. În catedrala mare, tablouri cu teme religioase, pictate cu ulei pe mătase, ce-ți sugerau, în funcție de unghiul de privire, un soi de cinetică. În zilele libere, excursii interesante prin delta populată cu păsări de tot felul – de la bărbătuși la pescăruși și la flamingo albi și roz. Soare și ploaie, vânt rece și cald, mori de vânt în localități mici și pitorești și mulți măslini.

De mare interes, vizitarea impunătoarei „Citadelle des Baux“, în Provence. Un orașel magic, situat între cer și pământ; o panoramă unică. Muzeul istoric Baux, capela Saint-Blaise (romană), acum devenită Muzeul Măslinului. Diaporamă cu omagiile aduse de Van Gogh, Gauguin, Cézanne, măslinului provensal. Urci spre Turnul Sarazinilor, ajungi la Capela Castrală, dedicată Sfintei Catherine și, după multe alte trepte, ajungi în

Donjonul Castelului. Donjonul și turnurile sunt vestigiile castelului feudal distrus sub Richelieu. Și la ducere, și la întoarcere am trecut pe lângă Tarascon, loc ce i-a inspirat lui Alphonse Daudet celebrele cărți despre Tartarin. Plasat într-un spațiu ce se desprinde din munții Alpilles, Baux-de-Provence este o urbe excepțională în frumusețea ei sălbatică, așa cum o evocă Frédéric Mistral și Marcel Pagnol.

La 4 februarie am pornit-o spre Montpellier, ultima parte a turneului. Ni s-a oferit, ca sală de spectacole, Centre Dramatique National du Languedoc-Roussillon-Montpellier, situat pe domeniul Grammont, în afara orașului. Teatrul e numit „des Treize Vents“, avându-i ca directori pe Jacques Nichet și Jean Lebeau. Primire călduroasă. Trupa de aici a fost în România, în turneu.

La Montpellier, pe același amplu domeniu, e o școală de echitație pentru copii. Aveau o crescătorie de cai, ponei și măgăruși. Puteai să-i mângâi, să le oferi mâncare. Copiii participau la spălarea blânelor animale. Tot aici se găsea o sală imensă unde aveau loc spectacole de circ, alternând cu concerte de jazz. Sala era totdeauna arhiplină. Între montări și demontări, între repetiții și spectacole, ne petreceam timpul în compania copiilor, a cailor, măgărușilor și poneilor.

Și aici, ca peste tot, **Cenușăreasa** a triumfat. După al treilea spectacol, mi s-a solicitat un interviu, în direct, de către televiziunea din Montpellier. Am răspuns la întrebări privind mișcarea teatrală din România, teatrele de păpuși de la noi. Am făcut un mic istoric al Teatrului „Tândărică“. Mi s-a cerut să vorbesc despre mine, ca interpret a Cenușăresei, și despre Secția de păpuși din cadrul Academiei de Teatru și Film. Sigur că emoția m-a făcut uneori să mă și bălbâi – pe ici, pe colo – dar, în esență, a fost bine și oricum s-a înțeles ce realizări avem acasă.

Aici, ca și la Martigues, panta sălii, mult prea accentuată, făcea să ne vedem noi, interpreții, în dezavantajul păpușilor și al momentelor artistice speciale. Pentru această deficiență, care de fapt nu ne aparținea, am fost criticați de o parte a presei prezente la spectacolele noastre. S-a apreciat mânăuirea, interpretarea vocală, regia. S-a reproșat coloana sonoră imperfectă și faptul că noi, ca indivizi, **ne vedem**. Nu avusesem la dispoziție planurile sălilor și ale scenelor; am fi prevenit acest accident. Dar succesul la public nu a putut fi negat și nici umbrat.

La 13 februarie am revenit acasă, după o lună de turneu cu mari reușite pentru noi și o mare izbândă artistică pentru Silviu Purcărete.

Mărțurie depune, pentru acestea, perspectiva noului contract de turneu, ce se va efectua în alte orașe din Franța (poate, și în Elveția) cu aceeași **Cenușăreasa**, în toamnă.

„Coșofana hoță“ la Singapore

Fragmente din opere muzicale clasice au alcătuit suportul scenariului la spectacolul meu **Coșofana hoță**. Câte o bucată muzicală dintr-un anume compozitor mi-a sugerat o acțiune, o întâmplare. Spectacolul nu are un **story** clasic; nici nu mi-am propus aceasta. Când l-am conceput, am dorit ca păpușile, indiferent de sistemele de mânăuire, de jocul nostru, al actorilor și tehnicienilor, să fie spirituale, să amuze. Am propus numere muzicale distincte. Ne-a fost destul de greu să asamblăm o poveste unitară. Dar... eu zic că am izbutit. Premiera spectacolului a avut loc la 12 iunie 1996. În ziua de 17 a aceleiași luni ne-am luat zborul spre Singapore, la „Festival of Arts 1996“, invitați fiind de Chinese Theatre Circle. Turneu

efectuat în cadrul schimbului cultural, cu ajutorul ambasadei române la Singapore, al factorilor de decizie din acest stat și mai ales cu ajutorul important al Primăriei Capitalei.

Deci, în seara de 17 iunie, am decolat. Marți, la 21,30 – ora României – aterizăm. Ne întâmpină, călduros, reprezentanții ambasadei, formația ce a fost în România și a jucat pe scena noastră, și dl. Wong, principalul organizator al festivalului. Suntem cazați în cartierul chinez, la Chinatown Hotel.

Cald, cald, cald – umed. Dar în autobuze, taxiuri, magazine, peste tot, aer condiționat.

Miercuri 19 iunie, la ora 11, conferință de presă la Drama Center (unde am și jucat), într-o sală de repetiții, cu mese și scaune, cu păpușile din spectacol pregătite de noi. Emoții: cum va fi primit spectacolul european de către singaporezii cu o veche tradiție chineză? În acest oraș-stat nu există prea multe publicații culturale. Dar au fost prezenți, alături de noi, gazetari tineri și mulți fotografi. Am vorbit despre țara noastră, despre frumusețile ei, despre dezvoltarea teatrului românesc, care s-a impus în întreaga lume, despre existența celor 21 de teatre de păpuși; dar mai ales m-am referit la Teatrul „Țândărică”, la politica lui teatrală, la realizările lui în țară și în afara granițelor. Tot astfel, la secția de păpuși din cadrul Academiei de Teatru și Film din București.

Joi, am participat la serbări ale copiilor organizate la World Trade Center, unde artiștii lor au prezentat două secvențe de operă clasică. Lume multă, copii și mai mulți, circulând între jocuri pe calculatoare, baloane, centre muzicale puse la dispoziția lor, cărți pentru toate vârstele. După reîntoarcerea la hotel, noaptea, am plecat în grup să vizităm cartierul și târgul chinezesc. Târgul era închis. Totul – foarte luminat și curat. Curățenia caracterizează acest oraș. Nici o hârtie, nici un bilet de autobuz, nici o țigară pe jos. Nu am făcut imprudența de a arunca cine știe ce pe stradă, pentru că am fi fost obligați să plătim o amendă de aproximativ 2 000 de dolari. Dacă fumezi pe stradă sau în alte locuri nepermise, achiziți 500 de dolari pe loc. Nu am văzut bețivi, nici cerșetori.

În fine, ziua mării încercări, la Drama Center. Repetiție de montare de la ora 10, repetiție propriu-zisă de la ora 14. Spectacolul începea la ora 20. La 19,30, sala – goală. La 19,45 – la fel. Dar la 20, sala arhiplină. Însă toți vorbeau în surdină, așa încât, atunci când am fost sunați la cabine pentru începerea spectacolului, eram siguri că nu avem spectatori...

De la prima scenă, râsete și aplauze. La momentul cu umbre, liniște desăvârșită, apoi aplauze furtunoase; iar la apariția coțofenei, murmure de surpriză. Dansul coțofenei – după habanera din „Carmen” – a constituit momentul culminant. La final, aplauzele prelungite, mult peste muzica noastră de încheiere, ne-au convins de succesul imens ce l-am reușit.

22 iunie: workshop-ul meu, în același teatru, la ora 14,30. Am prezentat momente de făurire a unei păpuși extrem de simple, apoi le-am explicat pe cele complicate. Exemplificări. Răspunsuri la întrebări. Atenție concentrată. Bucurie, interes maxim.

La ora 20, cel de-al doilea spectacol (și ultimul) s-a dovedit a fi un adevărat triumf. Sigur, e greu ca un artist să vorbească el însuși despre succesul său, dar deocamdată nu am altă soluție. Trebuie să mă credeți pe cuvânt.

Și acum ambasada noastră a fost prezentă, ne-a oferit flori. Am dori ca peste tot unde mergem să avem parte de același



Autoarea articolului, în Paradisul papagalilor...

succes, iar ambasadele noastre să ne întâmpine cu aceeași căldură.

Ca o confirmare a succesului pe care l-am avut, partea singaporeză mi-a propus ca, în iarna anului 1997, să vin din nou, de data aceasta ca profesor, pentru a preda, în cadrul universității, lecții de teatru păpușăresc, în vederea înființării aici a unui teatru de păpuși. S-a cerut și participarea Teatrului „Țândărică” la festivalul din 1997.

În zilele ce au urmat, am vizitat Tang Dynasty City, „Underground Palace”, cu cei 2 000 de soldați din teracotă, replică la descoperirea senzațională din China, din mormântul Împăratului Qin Shi Huang (anii 221–207 î.e.n.). Ni se spune că Împăratul Qin a fost cel mai infam tiran, a distrus vestigiile culturale, a ars cărți, a închis școlile și a oprimat poporul. Construcția lui Underground Palace a costat 30 de milioane de dolari. Miile de teracote, reprezentând garda împăratului, sunt puse în valoare de efecte luminoase extraordinare, realizate cu laser și cu echipament sonor sofisticat.

Pitorească a fost vizitarea insulei Sentosa. De la hotel, am mers cu autobuzul, apoi am luat cabina pe cablu, care străbate o bună parte din Singapore. De sus, ai priveliștea portului și a celor două oceane. Coborâm, ne urcăm în trenulețul ce parcurge întreaga insulă. Oprim la o cascadă. Deasupra noastră, mii de păsări. Cu greu se disting plasele ce le țin prizoniere. Intrăm în muzeul de ceară, ce ne prezintă fascinantă istorie a celebrităților singaporeze. Continuăm a parcurge săli după săli, unde ni se dau filme, fotomontaje cu benzi sonore, povestind despre războiul cu Japonia, perioada colonială engleză, pionierii și eroii țării. Într-un alt pavilion, o reproducere a vechiului oraș. Păpuși mari, reprezentând locuitorii, se animau și ne arătau modul lor de viață intimă și socială.





„Volcanoland“: o încercare de a crea fum, cutremur și groază. Cobori în subsol; ți se prezintă o istorioară pe video, un așa-zis cutremur. Se coboară podeaua, cu scaune cu tot, se ridică o ușă de fier și suntem în mormântul împăratului Qin, despre care am pomenit.

Trecem apoi în Asian Village, cu case tipice, restaurantul Food-Center cu mâncare specifică din Malaezia, China, India, dar și cu bucate europene. Înainte de masă, în sala în trepte a restaurantului, o trupă de acrobați chinezi prezintă un mic program. Fiecare se poate servi cu ceea ce-l tentează. Suntem rugați să nu luăm mai mult decât putem consuma – să nu se facă risipă... La plecare, am asistat la vizita unor oameni extrem de bătrâni, sosiți probabil de la un azil; erau îmbrăcați toți la fel. Unii abia se mișcau. Dar erau aduși să viziteze minunata insulă și li se servea prânzul la acest local. Ca să ne facem siesta, am fost conduși în casa fantomelor, cu tot felul de trape, mese ce se mișcă, strigăte înfricoșătoare, mâini ce te prind în întuneric. Nu aș spune că era deosebit de atractiv. Ba, la final, sunt arătate ultimele trei soții împărătești, fiecare omorâtă în alt chip. Bineînțeles, păpuși împăiate.

În Jurong Birdpark, „Paradisul papagalilor“: un amfiteatru de 800–1000 de locuri permite să asțiți la un spectacol deosebit: dresură de păsări. Sigur, nu toate cele 8 000 de exemplare din cam 600 de specii pot oferi un spectacol. Sunt 110 specii diferite de papagali. Păsări din sudul Americii, Amazonia, America Centrală, Caraibe, Africa, India, Noua Guinee, Filipine au oferit momente inedite. Porumbei, pelicani, egrete, papagali distrează sutele de spectatori. Doi papagali, unul alb moțat și altul foarte colorat, vorbeau, imitau râsul unui om, soneria unui telefon, mieunau, lătrau ca un câțel (sau ca un dulău), cotcodăceau ca o găină, cântau și dansau în ritm, ba chiar au cântat „La mulți ani!“. Un fel de vultur din Sri-Lanka spărgea nuci. Moment fermecător și cu haz.

Doar câteva stații cu trenulețul colorat, ce merge mult deasupra pământului, pe tronsonul ridicat spre cer, și ajungem

la „Underwater World“, un tunel sub pământ. O podea rulantă, ce se învâрте lin, îți oferă posibilitatea de a admira, prin ferestre de acrilic, în lumini extrem de riguros studiate, 6 000 de vietăți marine din 350 de specii. Este un acvariu uluitor. Trecem apoi în lumea pinguinilor, care ne privesc indiferenți, în poziții țepene, de statuetă. Arar, câte unul întoarce capul sau face un pas-doi.

Am străbătut kilometri și pe jos, dorind să ajungem în cartierul cu magazine indiene, arabe, chinezești. Cel mai mult ne-a impresionat, în aceste peregrinări, curățenia străzilor, vegetația bogată hărăzită de natură, dar îngrijită și aranjată de mâna omului gospodar, cu mare știință. O revărsare de flori, pretutindeni. Palmieri de toate formele și înălțimile. Străzi largi și arhitectură modernă, diversă și totuși atât de unitară.

Lângă teatru se află Muzeul Național, cu galeria porțelanurilor, diorama istoriei Singaporei și o mare colecție de statuete din jad, cuarț alb și roz, agat, toate minunate sculptate, adevărate bijuterii din perioada dinastiei Qing.

Pe scenele Festivalului s-au perindat trupe cu nume răsunătoare: cea a lui Marcel Marceau, cu veșnicul ei farmec; Moscow State Symphony din Rusia; Shanghai Ballet Company din China; chitaristul de jazz John McLanglin; Ombilical Brothers din Australia. Tot din Rusia, Ansamblul Alexandrov. Un cvartet muzical canadian, „Tuyo“; altul, elvețian – spectacol fascinant și bizar, numit Mummenschanz, ce reunea mima și dansul, păpușile și magia, într-un show umoristic.

Alături de ei, ne-am aflat și noi: eu, Daniel Stanciu, actor-păpușar, Delia Ioaniu, scenografa spectacolului, Lucica Amariței, director economic, Alexandru Chirițescu, Marian Panait, Ghiță Vasile și Andrei Gheorghiu, colaboratori tehnici, și Carmen Stanciu, secretară literară și translatorul nostru. Noi, păpușarii români, pentru prima oară în acest oraș, am deschis, și aici, un drum în lume.

BRÂNDUȘA ZAIȚA SILVESTRU

... și la World Trade Center din Singapore

